

**עין משפט
גר מצוה**

פח:

האשה פרק שמיני פסחים

מסורת הש"ס

בופין את רבו. במלצה שפחה אין כופין את רבה אלא היכא דנהגו בה מנהג הפקר והיינו משום דכשישחררה שמה לא תקיים כיון דלא מתייבחה ואי"ת אמאי כופין וכו' ואומר לו לאדם הטוב בשביל שזכה חבירו להשחרר עבדו שאני דלא תהו בראה לשנת יורה דמשני (בבב"ב דף מ"ג) גבי ר"א ששמר עבדו וטמאה דרביס שאני: ו**הרתניא** אין נמנין על שני פסחים באחד. פירש בקונטרס דבריימא סברה דאין צריכה ולא מני לגנוי דממתיין קסבר דיש צריכה דאם כן הוה ליה למימני מלחה זכירה יאכל וז"ל ומלוא על ג' פסחים מתימנין כשהמנוה זה אמר זה דדעמו על הרששון וי"ל דמתני' קאמר להשון לשמיטא אע"פ שהמנה עליו לבסוף: **במלך** ואמר כחך. שיש לבס רוב מעבדים ולא קפדי אס גדי ואס טלה אס שמן אס מוה: **על גנת שאין** רובי רשות בו. ולמאן דאמר בפ"ק דקדושין (דף כ"ג.) דקני רביה עד שיתן על מנת שיאלץ בו לחיות הי"ג יפרש **קמי** שמיא גזיאי. פירוש ולא פסול כל כך הואיל ואינו צנוף הקרבן:

א מ"י פ"ו מהלכות עבדים הלכה ו' [נטושי' י"ד סו"ת ר"פ ט"ז פ"ג מהלכות ק"פ הלכה ו' ג' ב' ג' ט' הלכה ו' ג' ד' ה' ט' הלכה ו' ו' [נטושי' י"ד ס' ר"פ ט"ז פ"ג מהלכות ק"פ הלכה ו' י"ד ז' ח' מ"ו פ"ג מהלכות ק"פ הלכה ו' ט' ט' י' ט' הלכה ו' ט'

רבינו הנגאל

מתני' האומר לעבדו צא ושחט עליו את הפסח כי ישחט גדי וטלה יאכל מן הראשון. ואמרינן והגבאי און נמנין על שני פסחים באחד. ומשני אב"י. מתני' במלך ומלכה. ודבריהן אין נמנין על שני פסחים באחד ומעשה במלך ומלכה שאינן לערביהם צאו ושחטו עליו את הפסח הוצאו ושחטו עליהם שני פסחים באו ושאלו המלך בו. אמר רשב"י המלך והמלכה יאכלו את הראשון ואני לא נאכל לא את הראשון ולא את השני. נמצאת משנתנו שניה במלך ומלכה דבריימא בישא כל אדם. וכן בלשאר טעמא צבא כבית המטבחים ורות. ואמר רשב"י היתה עליה טרם של צונן והטילו עליה לכויר עדיו בחיוב הוא יותר רשב"י כל [בית המטבחים. נמצא המלך תלוי במלכה והמלכה תלויה ברשב"י. נמצא המלך תלוי ברשב"י. שבת מה אמר לו רבי כצד יעשה ישחוט גדי וטלה. ואמרין מנא ליה לרבי מה שקנה עבד נקב רבו. אמר אב"י הולך אצל רועה הרגיל אצלו ודחא ליה בחקתא דרביה ומקנה ליה על מנת שאין לרבו רשות בו. שבת רבו מה אמר לו שיהיה יצאו לכת הרשעה ופטר מלשונא פסח שני. ואוקמה אב"י למתי' שיהיה יודע אם גר את טלה ונכשיו שבת לאחר זריקה. ודאורייתא [ובעירנא דאורייתא דם פסח ראו לאכילה היה ונטר כזריקה. ואכילה פסח לא מעבד אבל אם שכת לפני זריקה חייבין לעשות פסח שני. איכא דמתני' הוא ראביי אביריאה חמשה שנתערבו פסחים ונמצא יבלת באחד מהן כולן יצאו לכת הרשעה ופטורין מלשונא פסח שני. אמר אב"י לא שנו אלא שנתערבו לאחר זריקה. מאן דאב"י אב"י לה אמתי' כי לפני זריקה חייבין. כל שכן אביריאה כי חייבין שחמד מהן שול. מאן דמתני' לה אביריאה אבל אמתי' כי. 'מקשינן אביריאה ופטורין זולן אס נתערבו לאחר זריקה דאמרין איפטור זולן אס נתערבו לאחר זריקה. והא איכא חד שריה פסחו בעל טום ולא צא. ושניתי חסיד דלא אפשי היכי נעבד. ויחי כל זר פסח. קל מיהו אובענה מתיירו חלו לעוהה דהא איפטור חלו כזריקה. ויחי כולו פסח אחד. נמצא פסח נאכל שלא למנוי. יחי כל חר וחר פסח ויתנין בו.

בופין את רבו. במלצה שפחה אין כופין את רבה אלא היכא דנהגו בה מנהג הפקר והיינו משום דכשישחררה שמה לא תקיים כיון דלא מתייבחה ואי"ת אמאי כופין וכו' ואומר לו לאדם הטוב בשביל שזכה חבירו להשחרר עבדו שאני דלא תהו בראה לשנת יורה דמשני (בבב"ב דף מ"ג) גבי ר"א ששמר עבדו וטמאה דרביס שאני: ו**הרתניא** אין נמנין על שני פסחים באחד. פירש בקונטרס דבריימא סברה דאין צריכה ולא מני לגנוי דממתיין קסבר דיש צריכה דאם כן הוה ליה למימני מלחה זכירה יאכל וז"ל ומלוא על ג' פסחים מתימנין כשהמנוה זה אמר זה דדעמו על הרששון וי"ל דמתני' קאמר להשון לשמיטא אע"פ שהמנה עליו לבסוף: **במלך** ואמר כחך. שיש לבס רוב מעבדים ולא קפדי אס גדי ואס טלה אס שמן אס מוה: **על גנת שאין** רובי רשות בו. ולמאן דאמר בפ"ק דקדושין (דף כ"ג.) דקני רביה עד שיתן על מנת שיאלץ בו לחיות הי"ג יפרש **קמי** שמיא גזיאי. פירוש ולא פסול כל כך הואיל ואינו צנוף הקרבן:

צאו ושחטו עליו את הפסח ויצאו ושחטו עליהן שני פסחים באו ושאלו את המלך אמר להם לכו ושאלו את המלכה באו ושאלו אמרה להם לכו ושאלו את ר"ג באו ושאלו את ר"ג אמר להם ימלכה ומלך דדעתן קלה עליהן יאכלו מן הראשון און ילא נאכל לא מן הראשון ולא מן השני ושוב פעם אחת נמצאת הלמאה בבית המטבחים ובקשו לטמא כל הסעודה כולה באו ושאלו את המלך אמר להם לכו ושאלו את המלכה באו ושאלו את המלכה אמרה להם לכו ושאלו את רבן גמליאל באו ושאלו אותו אמר להם בית המטבחים רותח או צונן אמרו לו רותח אמר להם לכו והטילו עליה כום של צונן הלכו והטילו עליה כום של צונן וריחשה ופטר ר"ג כל הסעודה כולה נמצא מלך תלוי במלכה ונמצאת מלכה תלויה בר"ג נמצאת כל הסעודה תלויה בר"ג: שכת מה שאמר לו רבו וכו'; שלי י"מה שקנה עבד קנה רבו אמר אב"י הולך אצל רועה הרגיל רבו אצלו ודחא ליה בתקנתא דרביה ומקני ליה חד מיניהו על מנת שאין לרבו רשות בו: שכת רבו מה שאמר לו וכו': אמר אב"י ילא שנו אלא ששכת אחר זריקה דבעירנא דאזריק דם הוה חזי לאכיל' אבל שכת לפני זריקה דכי אזריק דם לא הוה חזי לאכילה חייבין לעשות פסח שני איכא דמתני' לה אביריאה י"חמשה שנתערבו עורות פסחיהן זה בזה ונמצאת יבלת באחד מהן כולן יוצאין לבית השריפה ופטורין מלשונות פסח שני אמר אב"י ילא שנו אלא שנתערבו לאחר זריקה דבעירנא דאזריק דם מיהא הוה חזי לאכילה אבל נתערבו לפני זריקה חייבין לעשות פסח שני מאן דמתני' אמתי' כ"ש אביריאה מאן דמתני' אביריאה אבל גליא אמר מר ופטורין מלשונות פסח שני והא איכא חד דלא נפיק משום דלא איפשר היכי לעבד ליתי כל חד וחד פסח קא נמייתי חולין לעורה דארבעה מיניהו עבדי להו כל חד מיניהו פסחו וניתני וניתני אלא בעל מום הוא דאיתי השתא ניתני פסח ואי דידי תם האי דאיתי השתא ניתני פסח ואי אפשר משום

תקנתא אס רבו. שאני מפסק כלום מן הראוי לו: **ואס עמו לא תקנתא.** מה תהא עליו: **לשלא שפחה אינו יכול.** לזד חירות אסור בה דכתיב (דברים כג) לא יהיה קדש לא יקב איתחא אמה: **מתני'** שחט גדי יאכל. רבו ממנו ואע"ג דרגיל בטלה דמיון דלא פריש ליה עליה סמך: **יאכל מן הראשון.** והשני ישרף: **שכת מה אמר לו רבו.** שפירש לו גדי או טלה חיה שכת: **וטלה שלי.** ובגמרא פריך מה שקנה עבד קנה רבו ומנא ליה לדב"ה: **שכת רבו מה אמר לו.** חיה כבר שחט השניס: **שניהם יאלו לבית השריפה.** דלא ידוע הי דחאו והי דחאי ואין פסח נאכל אלא למנוי: **ופטורין מפסח שני.** דשמיטה וזריקה מעלימא הוא חדא אהלי חמדא אהלי אקמי שמיא גליא: **גב' והפניא אין נמנין על שני פסחים כאחד.** לאכול בשעת אכילה מא' מהס שירצה דאין צריכה וכי צעי למיכל דלמא בשעת שמיטה לא הוה דעמיה עליה הלכך לא אכיל חיה שהמנה את רבו על שני פסחים ורבו סמך עליו היאך יאכל מן הראשון: **במלך ומלכה.** שחלוין על עבדיהן ואין מקפידין על סעודתן אס גדיים אס טלאים הלכך אין כאן דין צריכה דתרווייהו ניהא ליה לפיכך יאכל מן הראשון דמיון דליכא קפידא ילא בראשון ידי חובטו ואדך כגדי נשחט: הי"ג והפניא אין נמנין על שני פסחים כאחד ומעשה במלך ומלכה כו': שני פסחים. גדי וטלה: לכו ושאלו את המלכה. בקיאה ותחמה הימה: **שדעתן קלה.** כדלמתן שאין מקפידין אס גדי אס טלה: **אנו לא נאכל.** אס היה אחד ממנו ששחטו עליו גדי וטלה לא יאכל לא מן הראשון ולא מן השני דמיון דקדי לא ידוע כפי ניהא ליה: **הלעטה.** אחד משמנה שרטיס המתמאין בגננה וביקשו לטמא שהיו סבורין שמתה: **כיום המטבחים רותח או צונן.** כלומר נמלאת ברותחין או בצונן: **וריתשה.** ופירכשה. וגבי טומאה נמוטת כמביד: **כסנקפא דרביה** א. שאין לו תקנה אחרת דהא לא מני למימר גדי שלו וטלה שלמים ואס טלה אמר לי רבי טלה שלו וגדי שלמים דמפירש לקמן (ט) שנתערבו נאכלתו דקא אכיל לתרווייהו נאזוה הליגה משום ספק פסח וחד מיניהו שלמים הוא: **לא שנו.** דנפטרו מפסח שני אלא ששכת רבו לאחר זריקה שני הדמים מה אמר לו אכל בשעת זריקה עדין הוא זכור והיה אפשר לזכר אזהה של רב ואזהה של עבד דכי אזריק דם לשם אכילה אזריק דהא ידוע מנוי דידיה: **יחי זריקה** דכי אזריק לא לאכילת בשר אזריק דהא לא ידוע מנוי דידיה: **יכלס.** מוס לפסול: **כאחד מהס.** נאחד הערות ואין ידוע

מאזה פסח היה עור זה ואזוה הפסח פסול הוא: **ופטורין מפסח שני.** ולקמן פריך והא איכא חד דלא נפק: **אמר אב"י** לא שנו. דפטורין: **הוי סוי.** ארבעה הכשרין לאכילה הלכך הארבעה יאלו והחמשי פטור משום דלא ידוע מנו דלייתי ולא אפשר לאיתוי חולין לעורה דלקמיה: **חייבין.** כולן שאין כאן כשר שלא הדס לאכילת בשר: **מאן דמתני.** להא לא שנו דאב"י אמתימין שאע"פ ששניהן כשרין אלא שאין מנוי ניכרין קאמר דאס היה הספק בשעת זריקה חייבין נפסק שני כ"ש אביריאה דספק פסול מוס יס ככולן ולא נראית זריקה שלהן: **קמי שמיא גליא.** אחז בעלים של כל אחד אחד ידוק שיהי אין כאן פסול קרבן ואע"פ שאסור לאוכלו: הי"ג **אמר מר פטורין מלשונות פסח שני** כו'. ואביריאה קאי: קא מייתי חולין לעורה. הארבעה שכבר יאלו: **שלא למנוי.** שאלו שכבר יאלו אינן מניס כלום: **משום**

תורה אור השלם

1. כי כר אמר יי בורא השמים וראו האלוהים יצר הארץ ועשה הוא בונה לא תהו בראה ה' אלהים יצרה את יי ויהי ערב ישעיהו מה יי ערב

הגרות הב"ח

(א) יי' דרגיל נביא אלא שחט גדי וטלה:

הגרות מר"ב

רנשבורג

א יי' דיה מתקנא דרביה וכו'. יי' ע"י שיהי ח"ס קריא:

מוסף רש"י

תקנתא את רבו. שאני חסר כלום. (שם) כל תקנת דמי כאן לא אכל תקנת העבד אין כאן. אס נתקן משפט המתן אל נתקן צפריה ורביה וניהו. לישא שפתחא אב"י וכול. חמני צ' החיות שנו ימיה לא יהיה קדש וי' יי' י' לישא בת חורין אינו יכול. מפי צ' עבדות שנו (שם) ולא תהו בראה. לא כהל' הקב"ה את האלק ליהוה נלא ישיב אלא לשבת ירה (שם) יוצר האלק לא על מתי ליהוה ורקיעת חלה אחת כי אס לשבת ליהוה צ' שגון ירה (יב"ז) שם.